

ŽIVA ZAJEDNICA

D2384E

BROJ 3 (139)
OŽUJAK/MARZ 1993.
LEBENDIGE GEMEINDE
MITTEILUNGSBLATT
DER KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN
CIJENA/PREIS 2,- DM
LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA

„Neka žar ljubavi
svlada sve požare mržnje“

Dar ognja na prikazanju u misi otvaranja festivala u Stuttgartu

Foto: J. Madračević

IZ UREDNIŠTVA

Dragi čitatelji,

ovaj broj „Žive zajednice“ sav je zapravo posvećen jednom predmetu te ga možemo smatrati tematskim brojem. Zaključili smo da događaj ovogodišnjeg Hrvatskog folklornog festivala zaslužuje ostati zabilježen riječju i slikom. I naši njemački prijatelji dobro su shvatili da nije riječ o pučkoj zabavi, nego o vrlo odgovornom svjedočenju hrvatskoga identiteta u doba kad velikosrpski agresor na svaki način želi izbrisati sve što je hrvatsko. Odlučili smo objaviti po jednu fotografiju za svaku ekipu koja je nastupila, da sudionici iz svake naše misije mogu i sebe naći u ovom broju „Žz“. Posebna je novost ovoga broja stručni osvrt predsjednika žirija dr. Ivana Ivančana na cijeli festival. On je napisao stručno kritički osvrt osobito na ekipe koje su dobile medalje i one za koje mu je posebno žao što nije bilo dovoljno medalja. Te cjelovite primjedbe dostavit ćemo svakoj zainteresiranoj ekipi, dok u ovom broju objavljujemo samo glavinu toga članka, izostavljajući stanovite pojedinosti koje se tiču samo konkretnoga voditelja i izvođača. Od drugih događanja na našem prostoru spominjemo važan godišnji sastanak naših svećenika i njihovih suradnika u Vierzehnheiligen, gdje smo zajedno razmišljali o snalaženju naše Crkve u novim demokratskim uvjetima. 900. obljetnica zagrebačke biskupije pobuđuje stanovitu pozornost i šire javnosti, te smo zamolili suradnicu Ozanu Šponar da prikaže predavanje koje je o tom ovdje držao njemački povjesnik. Povodom pojave „Rose“ odvojili smo nešto više prostora i za mlade. Reportaža je o zanimljivu gradu gdje djeluju na tri župe tri naša franjevca. I još nešto tekućih, dijelom zaostalih vijesti. S željom da odmah uslijedi uskršni broj s redovitim rubrikama.

Urednik

ŽIVA ZAJEDNICA

Herausgeber:
**Kroatisches Oberseelsorgeamt
in Deutschland** • 6000 Frankfurt am Main 50
An den Drei Steinen 42 • Tel. (0 69) 54 10 46

Verantwortlich: Bernardo Dukić
Redakteur: Ante Živko Kustić
Redaktionsrat: Ivo Hladek, Mato Kljajić, Stanka
Vidačković, Ivek Milčec, Stjepan
Maleš, Jura Planinc, Ivan Bošnjak,
Maja Runje, Ana Radoš

Layout: Ljubica Markovica
Jahresbezugspreis: DM 25,-
Bankverbindung: Konto Nr. 129072
bei der Stadtparkasse Frankfurt (BLZ 50050102)

Satz: Fotosatz Service Bauriedl
6082 Mörfelden-Walldorf 2
Druck: Scholl+Klug Druckerei GmbH
6082 Mörfelden-Walldorf 1

UZ NASLOVNICU

Darovi ognja i krvi

Euharistijsko slavlje povodom Hrvatskog folklornog festivala održano je u konkatedralnoj crkvi Sv. Eberharda u središtu Stuttgarta gdje se Hrvati svake nedjelje okupljaju. Predvoditelj slavlja biskup Juraj Jezerinac podsjetio je predsjednik okupljene mlade na slugu Božjeg dr. Ivana Merza koji nam je uzor kako se vjernik stavlja na raspolaganje domovini za razvijanje svih njezinih vrijednosti. Merz bi i danas našao pravu riječ da nas potakne domovinu braniti od osvajača, a u svijetu je predstavljati njezi-

nom izvornom kulturom, plodovima srca i uma hrvatskoga naroda. Naddušobrižnik fra Bernardo potrudio se na prikazanje označiti slavlje s dva snažna znaka. Djevojka u narodnoj nošnji prinijela je plamteći oganj sa željom „**Neka žar ljubavi svlada sve požare mržnje**“ Mladić u narodnoj nošnji prinio je originalnu sliku Ivana Lackovića Croate koja prikazuje eksploziju krvave mržnje iz koje izlaze hrvatski zbjegovi. I opet želja: „**Neka se sva hrvatska nevina krv sjedini s Kristovom krvlju za spasenje**“.

RIJEČ NJEMAČKOG PRELATA

„Bez vas bismo bili siromašniji“

Domkapitular prelat **Jürgen Adam**, referent za strance u biskupiji Rottenburg/Stuttgart pokazao je veliko zanimanje i razumijevanje za našu smotru folklora. Sudjelovao je u predvođenju euharistijskog slavlja s biskupom Jurijem Jezerinom, ravnateljem hrvatske inozemne pastve mons. Vladimirom Stankovićem, naddušobrižnikom fra Bernardom Dukićem, mjesnim njemačkim župnikom i drugim svećenicima. U doba izvođenja folklornog programa sjedio je u prvom redu pozorno prateći nastup svake pojedine skupine. Pred početak toga programa održao je kratki ali vrlo značajni govor na hrvatskom jeziku. Taj govor ovdje u cjelini prenosimo:

Drage sestre i braćo,

s velikom raodšću i ovdje vas sve pozdravljam u ime biskupa biskupije Rottenburg/Stuttgart, dr. Waltera Kaspera i u ime cijele biskupije a povodom 6. folklornog festivala hrvatskih katoličkih misija u Njemačkoj.

Lijepo je da ste opet došli k nama. Lijepo je također što je među nama biskup iz Zagreba. I lijepo je što je ovdje toliko mladih ljudi s prijateljima i rodbinom. Neka ste nam svi od srca dobrodošli!

Ovdje u biskupiji Rottenburg/Stuttgart živi oko 100 000 hrvatskih katolika među 1 100 000 katolika iz 14 drugih naroda. Dobro živimo jedni s drugima. U Crkvi nema stranaca, a nama su Hrvati vrlo dragi Vi ste za nas pravi dar. Bez vas bismo bili siromašni.

Svojim folklornim festivalom priređujete nam veliku radost. Svima već unaprijed zahvaljujem za lijepe pjesme i kola koja ćemo zamalo vidjeti i čuti.

Vaš folklor je izraz životnosti i ljepote, uljudbe i tradicije. Kultura kod vas ne pripada samo izabranima nego svima. S tim se možete ponositi. Narod tako vitalan i kulturn zaslužio je da napokon sam određuje svoju sudbinu. Narod s tako dugom poviješću, koja je često zasinjena velikim poteškoćama i puno tragike, zaslužuje poštovanje svih ljudi dobre volje.

Drage Hrvatice i Hrvati, možete biti sigurni da ćemo i dalje biti na vašoj strani i da ćemo vam pomagati koliko je god moguće.

Neka Bog štiti vas, vaše obitelji i vašu lijepu domovinu!

VIERZEHNHEILIGEN PASTORALNI SASTANAK SVEĆENIKA I PASTORALNIH
SURADNIKA IZ HRVATSKE INOZMENE PASTVE U EUROPI

Uloga i mjesto Crkve u demokratskom društvu

S desna na lijevo iza stola: mons. Vladimir Stanković, biskup Srećko Badurina, dr. Drago Šimundža, prof. Željko Mardešić i ostali sudionici

Ovogodišnji već tradicionalni sastanak svih hrvatskih svećenika i njihovih suradnika u hrvatskim katoličkim misijama što djeluju širom Europe najavljen je s vrlo važnom i suvremenom temom. Zato se i prijavilo oko 170 sudionika. Sve nas zanima kako će se naša Crkva u hrvatskom narodu snaći i sve bolje snalaziti u novim demokratskim uvjetima. Znamo da je ta Crkva mnogo pretrpjela pod nedemokratskom komunističkom i velikosrpskom vlašću, ali baš u to najteže doba ona je najnesebičnije i najuspješnije služila svome hrvatskome narodu. U novim prilikama Crkva mora naći svoje pravo mjesto. Neki joj zamjeravaju da se već previše povezala s novom vlašću. Drugi misle da bi ta veza trebala biti još čvršća. I svećenici u hrvatskim katoličkim misijama imaju određena nova iskustva s novim političkim organizacijama. Zaista je potrebno cijelo to novo stanje mirno proučiti u svjetlu crkvenoga iskustva i crkvenoga nauka.

Tog su se posla ovaj put poduzeli vrlo istaknuti crkveni stručnjaci iz domovine: teolog **dr. Drago Šimundža** i sociolog religije **prof. Željko Mardešić** (godinama više poznat po pseudonimu Jakov Jukić).

Dr. Šimundža godinama je uređivao vrlo suvremeni splitski teološki zbornik Crkva u svijetu, profesor je na tamošnjoj teološkoj školi i kanonik splitskog i prvostolnog kaptola. Prof. Mardešić je godinama proučavao pojavu religije u našem konkretnom društvu i pratio vrlo opsežno stručnu literaturu na više svjetskih jezika. Osim njih dvojice priređivači su pozvali i šibenskog biskupa **dr. Srećka Badurina**. On je predsjednik vijeća „Justitia et pax“ pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji. To

vijeće treba pozorno pratiti upravo odnose crkvene i društveno političke zajednice te u pravi čas podizati glas u obranu osnovnih ljudskih vrijednosti. Šibenski je pak biskup u ovo teško doba posebno opterećen odnosima između katolištva i pravoslavlja baš na prostoru svoje biskupije te i s tog područja može pomoći zajedničkom razmišljanju.

Uz organizatore skupa, djelatnike Hrvatskog naddušobrižničkog ureda u Frankfurtu i ovaj je put izravno sudjelovao u radu cijeloga sastanka ravnatelj hrvatske inozemne pastve **mons. Vladimir Stanković**. Mnoge caritasove socijalne radnike koji također djeluju za naše ljude po cijeloj Njemačkoj na ovom je sastanku predstavljao njihov referent u centrali u Freiburgu **g. Stjepan Herceg**. Iz biskupske konferencije Njemačke skup je počastio svojom nazočnošću nacionalni ravnatelj inozemne pastve **prelat Heinz Joachim Justus**. Kao i obično stručna predavanja i diskusije bila su prožeta i redovitim bogoslužjima. Svakog jutra svi nazočni zajedno su slavili jutarnju, prije predavanja odgovarajući čas iz časoslova a navečer večernju s misom. Bogoslužje je predvodio biskup Badurina držeći u njima vrlo sadržajno duhovne nagovore u tijesnoj vezi s predmetom sastanka. Poslije podne drugoga dana posebno je bilo posvećeno pokorničkom bogoslužju te su svi sudionici imali priliku pristupiti i pojedinačno ispovijedi.

Posljednji dan četvrtak 4. ožujka cijelo dopodne bilo je posvećeno vrlo živoj panel-diskusiji u kojoj su sudjelovali predavači, mons. Stanković, biskup s nazočnim članom svoga vijeća Živkom Kustićem i više nazočnih.

Prvog je dana ujutro dr. Drago Šimundža govorio o „**Mjestu i ulozi Crkve u demokratskom društvu**“. Upozorio je kako je onaj stari zatvoreni komunistički sustav bez sumnje drugačije na nas djelovao od ovoga novoga koji se razvija da bude zaista demokratski. U javnosti nastupa doba konkurencije sa drugim i drugačijim mišljenjima, te se Crkva mora pripremiti za nove brojne izazove. Vrijeme traži obnovu, društvo je još neodređeno, domovina zapravo u stanju rađanja a političke stranke nisu dovoljno profilirane. Demokracija pak traži rad, disciplinu i odgovornost. Treba se otvoriti budućnosti ali budućnost trebamo stvarati iz baštine, upravo iz narodne duše. Nasuprot uvijek mogućim zabunama dužnost nam je u narod unositi optimizam. Jer, ovo je ipak duhovni kairos. Crkva mora biti u svemu tome razborita, nesebična i zapravo odlučnija. Biskupi imaju pravo očekivati da im svi pomognemo.

Predavač je upozorio da je demokracija nesumljiva šansa i veliki zadatak, ali da nam ona sama po sebi neće ništa pomoći. U njoj ćemo dapače imati više problema. Ali, treba se sjetiti da je Drugi vatikanski koncil mišljen i pisan baš za demokratske uvjete. Ako nam je do jučer trebalo najviše hrabrosti, sad će nam trebati mnogo više razboritosti i mudrosti.

Poslije podne je profesor Mardešić govorio o „**Zakašnjele susretu Hrvatske i Europe**“. Odmah se osjetilo da govori stručnjak koji ne ponavlja što smo već čuli ili što je negdje pročitao, nego duboko ponire u događaje i prikazuje ih u novom svjetlu. Živimo u doba označeno padom komunizma, raspadom Jugoslavije i strašnim ratom mržnje i nasilja. Komunizam se raspao brže nego što smo očekivali. Ne smijemo zaboraviti da je veliki dio suvremenoga čovječanstva već bio navikao misliti na marksistički način, da je tom mišlju na svoj način opečaćena i kršćanska teologija. Nacizam koliko god u svoje doba bio moćan nije se uspio kao

(nastavak na str.6)

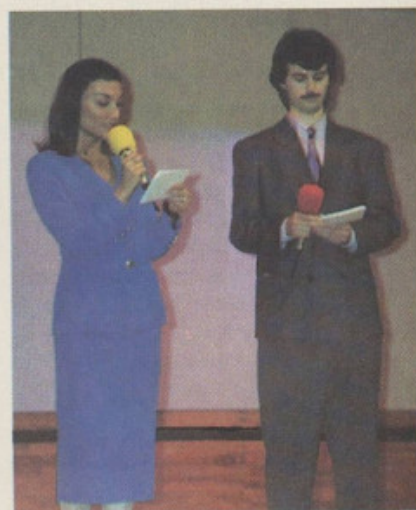
Svi su se sudionici pričestivali pod obje prilike

VI. HRVATSKI FOLKLORNI FESTIVAL

„Neka u kolu hvale ime Gospodnje“

Ovogodišnji Hrvatski folklorni festival održan je u Stuttgartu u Liederhalle u nedjelju 14. veljače u organizaciji tamošnje Hrvatske katoličke misije i Hrvatskog naddušobrižničkog ureda u Njemačkoj. Počasni gost iz domovine bio je biskup iz Zagreba mons. Juraj Jezerinac. Nastupilo je 28 folklornih skupina, među njima i dvije iz Osla u Norveškoj. Stručni žiri ustanovio je znatan napredak u odnosu na prethodne godine, a geslo cijeloga festivala, uzeto iz psalma 149, „Neka u kolu hvale ime Gospodnje“ dalo je cijelom izvođenju pečat biblijske ozbiljnosti, upravo molitve za očuvanje narodnoga identiteta i vjernosti ugroženoj domovini.

SLIKE:

Od osam nagrađenih medaljama, ove četiri ekipe pozvane su sudjelovati na 22. susretu hrvatske katoličke mladeži i biblijskoj olimpijadi u Offenbachu 2. svibnja ove godine (lijevo odozgo): HKM Stuttgart s „Konavskim plesovima“, HKM Esslingen s „Rendajte se milo lane“ plesom iz Kalinovca, HKM Köln s „U Korčuli kolo kreće“, HKM Ravensburg sa „Slavonskim kolima“.

Kroz program su duhovito i vješto vodili **Martina Sentić** i **Alen Legović** iz Stuttgarta (sličica gore)

► Pokazalo se da nema smisla zbog rata u domovini ne održavati skupove označene glazbom i kolom, odnosno plesom. Biskup je odmah na početku upozorio da hrvatski narod - zacijelo ne samo on - ne bi tijekom svoje povijesti ništa uljudbeno i umjetnički stvorio, da je čekao mirna vremena. No, i bez toga biskupova upozorenja, svi su zapravo znali o čemu je riječ. Nadasve ozbiljni prelat Jürgen Adam nije se skanjivao izjaviti kako je taj naš folklor dokaz da smo narod u kome kultura ne pripada samo nekim gornjim slojevima društva, te da je takav narod očito vrijedan svoje državnosti. I svi sudionici - voditelji i izvođači - kao da su ove godine bili osobito svjesni što se događa, pa su više nego inače pazili da izvođenje kao i oprema bude na umjetničkoj razini, da svaki vez, glas i pokret budu po propisima. I publika u dvorani, više tisuća ljudi

različitih uzrasta, nije se ovaj put dala zamoriti duljinom izvođenja. Svi su znali da se nisu došli tek površno zabaviti, nego na sasvim određen način izvršiti ugodnu, ali važnu dužnost. Kad je predstavnik organizatora pozvao na davanje priloga za hrvatsku ratnu siročad, u kutijama što ih je među nazočnima pronijela s. Alojzija sa susetrom, odmah se našlo 10829 DM, što će nekolicini djece bez roditelja osigurati višegodišnji redoviti mjesečni prihod.

Dalji prikaz cijelog festivala potražite u nizu fotografija i pripadnih tekstova. ■

Gore lijevo: zbor HKM Stuttgart pod vodstvom sestre Alojzije započeo je program u dvorani izvođenjem hrvatske i njemačke himne i svečane pjesme „Bože čuvaj Hrvatsku“. Gore: U prvom redu desno uz fra Marinka sjedio je osobni zastupnik predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana, prof. Tomislav Šutalo sa suprugom, a desno od fra Marinka gradonačelnica gospođa Gabrielle Müller-Trimbusch, biskup Juraj Ježerinac, prelat Jürgen Adam i predstavnica CDU-a u gradskom vijeću gđa Agnes Arlt

Predsjednik hrvatskog ugostiteljskog društva u Frankfurtu g. Ivan Ivišić zauzeto je nudio dragocjene sinjske zlatnike, djelo kipara Stipe Sikirice, u izdanju toga društva, s čistim prihodom za invalide domovinskog rata

Dr. Ivan Ivančan

Uz Šesti folklorni festival Hrvatskih katoličkih misija u Stuttgartu

Objavljujemo glavninu stručnog osvrta predsjednika žirija, jednog od naših najpoznatijih stručnjaka za hrvatski folklor.

U ovom ću osvrtu pokušati ocijeniti domete proteklog festivala, njegove uspjehe i promašaje. Jednako tako nastojat ću predložiti neka rješenja koja bi pomogla radu grupa, poboljšanju njihove stručne kvalitete, te još većoj vrijednosti slijedećih festivala.

Najviše oduševljava brojnost skupina te činjenica da je nastupilo dvadesetosam društava s preko tisuću sudionika: plesača, pjevača, svirača. To je osnova na kojoj se može graditi sigurna i još uspješnija budućnost.

Neke od skupina rade veoma ozbiljno i postižu lijepe rezultate. To je u prvom redu osam najboljih, odlikovanih, ali i još više njih koje za nagrađenima nisu mnogo zaostajale. To su grupe iz Aalena, Essena, Singen-Konstanz, Düsseldorfa, Reutlingena i Offenbacha.

Sve nagrađene grupe zaslužuju posebnu pažnju pa ću o njima reći više. Idem onim redoslijedom kako sam ih ja osobno ocijenio, a konačne rezultate dao je

(nastavak na str. 6)

Kao i svake godine najoštrija pitanja očekuju se iz skupine što sjedi u dvorani desno ispod križa...

(nastavak sa str. 3)

ideologija nametnuti znatnijem broju intelektualaca. Zanimljivo je da u suvremenom hrvatskom tisku nalazimo malo ili ništa prouke o padu komunizma. Bit će da je mnogim intelektualcima neugodno to raščlanjivati – čeprkati po vlastitoj prošlosti.

Iz Mardešićeva izlaganja najednom je postalo očito da je „marksistički socijalizam neizbježno predkapitalistički sustav“. To pak znači da nam je najednom „budućnost postala prošlost kapitalističkog svijeta“. Dok smo se svi mi u komunističkom sustavu nalazili kao u hladnjaku, zaustavljeni u razvoju, moderni je industrijski kapitalizam ušao u posve novo razdoblje. Mi ne možemo zakoračiti u američki ili zapadno-europski kapitalizam, nego zapravo u gospodarsku nestrpljivost i siromaštvo.

U tako zacrtanu svijetu predavač je usmjerio misao stvarnim mogućnostima religije kao duhovne snage. Predavanje se je samo od sebe pretočilo u napetu i suzdržano bolnu diskusiju.

Kako povjerovati da upravo živimo „nastavak Prvog svjetskog rata – koji nadmašuje sve krležijanske fantazmagorije“, da se ovo tek „raspada austrougarska monarhija“?

Sutradan su predavači zapravo nastavili tu neiscrpnu problematiku. A velika panel-diskusija trećeg dana je u sklopu istih muka, osobito priložima šibenskoga biskupa i splitskog sociologa posebno istaknula spoznaju kako je zapadnjačko javno mnijenje upravo u katoličkim i protestantskim zemljama mnogo sklonije pravoslavlju nego što smo mi prosječno toga svjesni. Kršćani na našem tlu trebaju s time računati i u svakom pogledu se voditi evandeoskom istinom. Zanimanje nazočnih posebno je pobudio tajnik obnovljenoga društva „Napredak“ iz Sarajeva **g. Dubravko Lovrenović**.

Diskusija se je prilično zadržala na stanju i mogućnostima hrvatskog katoličkog tiska u domovini i izvan nje – o čemu ćemo i mi trebati još pisati.

Skup je pohodila i ekipa Hrvatske televizije na čelu s **g. Augustinom Bašićem** te je o tome i opširno izvijestila. **K.**

... ali sva je dvorana zaista pozorno slušala pripremajući se za diskusiju.

(nastavak sa str. 5)

žiri, te je odredio ranglistu u kojoj su ocjene za drugog i trećeg bile potpuno jednake, a isto tako za grupe od petog do osmog mjesta. Napominjem da sam u načelu protiv rangiranja i mislim da je organizator dobro postupio što je dao osam jednakih odličja. Bilo bi i bolje da ih je mogao dati i više.

Grupa iz Stuttgarta izvela je konavljanski svatovski običaj **Oko škrinje nevjestine** jednostavno, čisto, nepretenciozno uz nešto malih gotovo nezamjetljivih nedostataka. Posebno ističem lijepe narodne nošnje prvorazredno sašivene i nošene.

Grupa iz Kölna izvela je točku **U Korčuli kolo kreće**, decentno, disciplinirano i s mnogo ukusa. Donekle je povremeno smetala neuobičajena glazbena orkestralna obrada.

Grupa iz Esslingena izvela je plesove sela Kalinovac iz Podravine pod nazivom **Rendajte se milo lane**. Vrijednost je ove izvedbe autentičnost i što je novitet u scenskoj primjeni folkloru, a nedostaci ponešto prebrz tempo.

Grupa iz Ravensburga, izvela je decentno, možda malo prigušeno **slavonska kola**. Svirka i pjesma bili su dobri, **čapovi** nedorečeni a u **širi kolo** nedostojala su istovremeno simetrična ugibanja kola prema središtu.

Grupa iz Ludwigsburga izvela je **Prigorske plesove** temperamentno, dobro uvježbano i masovno. O masovnosti pojedinih sastava govoriti ću kasnije nešto više. Početak točke nije prigorski nego posavski.

Grupa iz Münchena izvela je **Horvatsko kolo** masovno i u lijepim nošnjama iz Horvata. U čitavoj izvedbi bilo je najbolje ono što je iz samih Horvata ili okolice.

Grupa iz Sindelfingena izvela je **Vrličko kolo**. Nošnja i izvedba plesa su bili decentni, Moglo je biti više temperamenta, snage, visokih i gorštackih poskoka.

Grupa iz Osla izvela je **Zagorske plesove** u lijepim narodnim nošnjama vrlo dobro, stilski prikladno. Marame na glavi (iako originalne) valjalo bi zamijeniti djevojačkim uresima.

To bi bilo prvih osam grupa. Slijede one neslabije ali koje još uvijek zavređuju medalje.

Grupa iz Aalena izvela je **Prigorske plesove** masovno i disciplinirano. Ipak je došlo do miješanja plesova zagrebačkog i zelinskog prigorja.

Grupa iz Essena izvela je **Posavske plesove**. Vrlo primjerena izvedba imala je tek nekoliko nedostataka.

ROSENHEIM

Suočenje s križem

● Biljeg duše hrvatske na njemačkom tlu

Na prvi korizmeni petak 26. veljače ove godine u **Rosenheimu** je blagoslovljen

VIII. postaja – „Isus tješi jeruzalemske žene“

novi Križni put. Blagoslov je obavio bivši župnik, a sada gvardijan samostana Gospe od Zdravlja u Splitu **fra Nikola Čurčija**. Križni put postavljen je u kapeli centra Hrvatske katoličke misije. Tom proslavom dovršeno je uređenje novog misijskog centra koji osim poslovnih prostorija, dvorana za sastanke i rekreaciju ima i vrlo lijepi molitveni prostor.

Četrnaest postaja (ulje na platnu 50 x 50 cm) s oltarnom slikom Uskrsnuća (120 x 200 cm) izradio je akademski slikar **Ante Branko Periša**. U sklopu obreda autor je protumačio značenje Križnog puta u vjerničkoj tradiciji i umjetničkoj baštini našega naroda. Istaknuo je da svaki umjetnik i svaki vjernik koji se suočava s Kristovom patnjom na svoj način prilazi toj neiscrpoj temi. Tako su

nastala mnoga umjetnička djela koja oslikavaju Kristovu muku, ali i vjernički put naše povijesti.

Križni put prof. Periša izrađen je u tradiciji četrnaest postaja, ali je sažetak izlaganja teme sveden na dvije osnovne komponente: **Krist i križ**. Kristova glava, bolje reći njegovo lice, i dvije grede pružili su umjetniku dovoljno nadahnuća da u četrnaest slika ispričaji cjelokupnu dramu križa. Namjerno je izostavljen svaki element koji bi mogao zasjeniti **Isusovo suočenje s križem**: Isus pred križem, Isus s križem, Isus na križu, Isus pod križem...

Križ bijaše vazda glavna odrednica hrvatske duhovne baštine. Bilo kroz riječ, glazbu ili likovni prikaz svaki hrvatski naraštaj kroz umjetnički izražaj postavlja svoj križ na ramena Isusova. Postava novog Križnog puta u misiji Rosenheim još je jedan biljeg duše hrvatske na njemačkom tlu.

I. Nimac

► Grupa iz Singen-Konstanz izvela je Bosansko kolo. Da je bilo skraćivanja u skladu sa scenskim zakonima, i više dinamike, bilo bi još bolje.

Grupa iz Düsseldorfa izvela je **Posavske plesove**. Koreograf je uložio dosta truda u posao pa su i rezultati razmjerno dobri.

Grupa iz Reutlingena izvela je **Bunjevačka kola** mnogo bolje od svih ostalih grupa koje su izvele ista kola.

Grupa iz Offenbacha izvela je **Prigorske plesove** i tu je došlo do miješanja zagrebačkog i zelinskog prigorja.

Ostale će grupe sigurno sebe pronaći u općim komentarima o festivalu, koji slijede.

Ostale napomene o Festivalu

Impozantan je velik broj sudionika festivala. Vjerujem da još mnogo plesača i svirača imaju i ostala društva koja ovoga puta nisu nastupala. To je velika snaga za čuvanje i širenje narodne umjetnosti među našim ljudima na radu u inozemstvu, ali i upoznavanje vlastitih korijena. S njima se upoznaju i stanovnici gradova s kojima naši ljudi dolaze u dodir. Naša narodna umjetnost služi kao most među raznim kulturama, omogućuje bolje razumijevanje među starosjediocima i Hrvatima došljacima. Ojačava ljubav prema

(nastavak na sl. str.)

Desno gore: HKM Oslo s „Baranjskim kolima i plesovima“, dolje: HKM Essen s „Posavskim plesovima“.

Folklorna skupina HKM Pforzheim-Bruchsal nastupila je s „Plesovima iz Banata“

Folkloriši HKM Mannheim izveli su „Bunjevačka kola“. *Lijevo dolje:* HKM Singen Konstanz s „Bosanskim kolom“. *Desno dolje (s desna):* predstavnik SPD-a Ralf Gaßmann, predstavnik HKDU Ivan Šponar, predstavnik FDP-a g. sa suprugom i poznati predstavnik stuttgartskeg Caritasa g. Werner Isenmann.

(nastavak sa str. 7)

rodnoj grudi, potiče rodoljublje, ponos na kulturne vrijednosti vlastite narodne kulture.

Svakako je najvažnije da se mladež okuplja, a pogotovo da se bavi nekom umjetničkom djelatnosti. Time se sklanja s ulice i čuva od raznih opasnosti koje tamo vrebaju. Isto je tako važno biti s prijateljima koji imaju iste ili slične sklonosti, koji vole i ponosni su na svoje folklorne tradicije, dio naše kulturne povijesti.

Zbog toga je potrebno, važnije od svega, da ono što rade i čime se bave, bude **isti-na** o folkloru nekog sela, grada ili kraja. Uloga je voditelja zbog toga velika. Oni i sami moraju dobro poznavati hrvatski folklor, kako bi mladeži koju podučavaju mogli govoriti o pravim vrijednostima našega folkloru. Prije no što počnu uvježbavati neku točku, oni moraju plesače upoznati s glavnim značajkama folkloru kraja kojeg misle postaviti na scenu, te o njegovim stilskim karakteristikama. Tek nakon toga će plesači, pjevači ili svirači moći dobro interpretirati narodnu umjetnost nekog područja. Neće se tada događati da u recimo prigorskim plesovima, najvažniji njegov dio, drmeš, nauče pogrešno, da miješaju zajedno plesove raznih krajeva. Potrebno je stoga uputiti najtalentiranije članove društava, voditelje i buduće pedagoge, na **školu hrvatskog folkloru** što ga organizira Hrvatski sabor kulture u ljetnom i zimskom školskom odmoru (ljeti početkom kolovoza, a zimi početkom siječnja). Tamo se u dvije godine proučavaju sve četiri plesne zone koje obuhvaćaju hrvatski folklor tj. jadranska, alpska, dinarska i panonska. Ovog će se ljeta studirati alpska plesna zona tj. Istra, Hrv. Primorje, Pokuplje, Hrv. Zagorje, Prigorje, Turopolje, Podravina i Medi-

► murje. Proučavat će se ples, glazba, nošnja i običaji vezani uz ples. Među teoretskim predmetima prorađivati će se i osnove koreografije, veoma važna pomoć u radu pri postavljanju folklor nekog područja na sceni. Za opće obrazovanje ansambla, korisno je da i više članova polazi školu, jer se time diže vrijednost pojedinih sastava.

Uz školu narodnih plesova važna je i škola **narodnih glazbenih instrumenata**. Ona se održava istovremeno i u istom mjestu gdje i škola narodnih plesova. Uz stručnjake za ples na školu narodnih instrumenata dobro je slati i članove pojedinih orkestara njihove pedagoge pa i talentiranije plesove svih naših krajeva, bez potrebe da svirača dovodimo sa strane, ako ne možemo imati vlastiti orkestar. Dio plesova i kola može se izvoditi ili samo uz pjesmu ili čak i bez nje, jer dobar dio naše plesne baštine pripada kolima bez glazbene pratnje.

Na taj način moći ćemo izbjeći **pravu nesreću** u radu folklornih ansambala tj. upotrebu **tehničkog zvuka** (skinutog s neke magnetofonske ili video vrpce) što su mnogi ansambli i ove godine primjenjivali u radu sa svojim skupinama pa čak i nastupali na Festivalu. Treba shvatiti da čak na idealnu, u tehničkom ili folklornom smislu, snimku nekog ansambla ne može plesati niti sam ansambl koji ju je snimio. Play-back ne dozvoljava plesačima i pjevačima vlastiti doživljaj, ispoljavanje trenutnog vlastitog raspoloženja, onemogućava variranje izvođenja npr. ujutro, poslije podne ili navečer kod južnog vremena ili sjeverca. Za dobru točku uvijek je potreban **sklad**, prilagođavanje plesača ili pjevača sviračima i obratno, njihova međusobna

(nastavak na sl. str.)

Folklorne skupine *odozgo*: HKM Moers s „Bunjevačkim kolima“, HKM Augsburg s „Plesovima karlovačkog Pokuplja“, HKM Dortmund s „Prigorskim plesovima“. *Dolje*: folklorna skupina HKM Berlin obogatila je priredbu izvođenjem „Podravskih svatova“.

komunikacija i odnos prema gledateljima. Publika je treći, neizbježan faktor za uspjeh nekoga djela. Pogotovo je nemoguće da slabiji ansambl izvodi plesove na glazbu koju je snimio neki dobar sastav plesača, koji neki pokret mogu izvesti brže i bolje. Veliko je zlo raditi uz magnetofon i na probama prisiljavati plesače da beskonačno ponavljaju pokrete koji ne odgovaraju njihovim psihofizičkim sposobnostima. Točke koje su na festifalu izvođene na tehnički zvuk, ispale su nedorečeno, jer su plesači izvodili, pravili pauze gdje ih nema, pokušavali sustići glazbu. Najbolje ćemo shvatiti opasnosti rada pomoću tehničkog zvuka prisjetivši se Čaplinovog filma „Moderna vremena“. U njemu čovjek radeći za strojem na kraju i sam postaje njegovim dijelom.

Promjenom tempa nekoga plesa mijenja se njegov *stil*, a *stil* je pri folkloru najvažniji moment. Po njemu se razlikuje folklor od kraja do kraja, od sela do sela. Ubrzavanjem se od nekog gorštačkog junačkog kola dobije prpošan ples. Ubrzavanje najčešće nastaje ako voditelj grupe nedovoljno poznaje materiju koju obrađuje, ili je nije dovoljno objasnio ansamblu. Plesači nemaju dovoljno znanja da bi neki korak ili gestu cjelovito prikazali. Često žure i stoga jer žele impresionirati publiku, svojom umješnošću, i izazvati aplauz. U mnogim slučajevima ta će tendencija, **umjesto umjetnosti prika-**

Gore: HKM Düsseldorf s „Posavskim plesovima“, mladi svirači iz Kassela nastupili su s pjesmama iz različitih hrvatskih pokrajina; *dolje lijevo:* folklor na skupina HKM Waiblingen izvela je „Slavonska kola“, a momci iz HKM Balingen (*dolje*) „Bantsko momačko nadigravanje“.

► **zati vještinu**, uroditi pomanjkanjem stila. Jednako je s uvođenjem nekih virtuozi-
ta; preskakivanja štapova, noževa, vila za
rastepanje sijena, metle, plesanje s bocom
na glavi i sl. To je loša zamjena za umjet-
nički dojam, kao i posizanje za jeftinim
humorom.

Neke su skupine izvodile „bravure“ u ple-
sovimu koji nisu hrvatski što dokazuje da
su se neki ljudi dali prevariti od uvezenih
koreografa sa istoka. Nije dovoljno staviti
na šesir hrvatsku trobojnicu pa da neka
točka bude hrvatska. Isto tako ne treba
pretjerivati u stavljanju trobojnice tamo
gdje su se one rijetko ili nikako nosile.
Važno je trobojku nositi u srcu.

Neke su točke bile nepotrebno premaso-
vne i stvarale stisku na sceni. One uglav-
nom odražavaju **strah koreografa od
scene** ili želju da svi koji su vježbali i
nastupe. Kako se to može izbjeći uči se
također na školi folklora. Treba ponekad
i razumjeti voditelje grupa koji žele da im
većina članova nastupa. No postiže se
slab efekt, jer svi ne plešu dobro i točka
zapravo osiromašuje. Plešu i oni koji su
slabiji i kvare ukupan doživljaj. Što se pak
tiče nastupa i više plesača, moglo bi se to
možda riješiti osnivanjem nekoliko selek-
cijskih festivala na kojima bi neke grupe
mogle nastupiti s programom i do 25
minuta. **Najboljih dvanaestak s regional-**

(nastavak na sl. str.)

Gore: Mladi iz HKM Reutlingen usudili su se
nastupiti s „Bunjevačkim kolima“; *u sredini:*
HKM Offenbach je sa svojim mladima prikazala
„Prigorske plesove“; *dolje:* Mladići i djevojke iz
Friedrichshafena izveli su također „Posavske
plesove“

(nastavak sa str. 11)

**nih nastupa tada bi se moglo naći na fin-
anlnoj priredbi i sve dobiti jednaka zas-
lužena priznanja** za izvođenje svoje jedne
točke u trajanju od najviše 8–10 minuta.

Valjalo bi o tome razmisliti. Isti žiri ili
selektor odabrao bi ih na prednatjecanju-
ma i mogao im savjetovati što da poprave
do završnog Festivala.

Pri odabiranju točke za festivalski
nastup, a i inače, voditelji moraju znati

Razigrani mladi iz HKM Heilbronn, u osobito lijepo sašivenim nošnjama, nastupili su s osebujnim „Banatskim motivima“.

Stručni žiri predvodio je jedan od najistaknutijih stručnjaka za hrvatski folklor, sakupljač narodnoga blaga i pisac više znanstvenih djela dr. Ivan Ivančan (*u sredini*), uz njega su istaknuti koreograf i režiser Hrvoje Ježić (*desno*) i član odbora „Vinkovačkih jeseni“ akademski slikar Davor Runtić (*lijevo*). U ime priređivača svim ekipama je kao pobjednicima čestitao fra Bernardo Dukić, a biskup Jezerinac je mogao podijeliti samo 8 medalja, koliko ih je bilo na djevojčinu pladnju – premda je dr. Ivančan tvrdio da ih treba još najmanje toliko.

Ovaj put nitko nije želio da žiri brzo završi posao, jer je u program u posljednji čas upao Miroslav Škoro sa svojim sviračima. Njegova je pjesma dala festivalu prikladni pečat domovinske tuge i nade.

ocijeniti vlastite sposobnosti i mogućnosti ansambla. Ne trebaju se opteretiti preteškim ali ni prelakim zadacima. Ipak sve treba biti folkloristički korektno. Najbolji primjer da se pokaže pogrešan pristup poslu su neke točke izvedene na proteklom Festivalu. Više grupa je za svoj nastup izabrala bunjevačka kola, a još ktome većina njih uz tehnički zvuk. Bunjevačka kola i inače mogu dobro izvesti samo najbolji ansambli. U Hrvatskoj npr. osim profesionalnog „Lada“ još samo dva ili tri ansambli. Bunjevačka kola su i tehnički i stilski teža od bilo kojeg drugog plesa. I što se sada događa? Grupe iz Njemačke uzele su jedno ili dva kola, najčešće **bunjevačko momačko kolo**. Iz njega su od tri postojeće izdvojile jednu ili dvije osnovne figure, bitno ih pojednostavile i pretvorile u jednostavno i jednolično poskakivanje, lišeno stila. Stil, naime, daju sitni virtuoziteti tehnički, teško izvedivi čak i za bolja društva. Pošto su na video snimci vidjeli da momci izvođe neke plesačke vještine pred publikom, oni su i sami pokušali improvizirati nešto slično te zaplesali nešto što nije niti nalik na bunjevačko plesanje, već više liči na neku lošu parodiju.

Valja još jednom ponoviti da je točka dobra i to bolja govori li istinu o folkloru nekoga kraja. Ona može biti jednostavna i bez velikih i furioznih događaja na sceni, jer je glavni kriterij za njeno ocjenjivanje upravo spominjana vjerodostojnost. Laži na sceni još su teže nego u privatnom životu, jer se izriču javno i pred velikim brojem ljudi.

Na kraju nešto o nazivima točaka. **Prigorje** ili **Posavina** nisu nazivi plesova već krajeva. Slično se u programu javljaju točke: **Baranja, Vrljika i Zagorje. Bunjevac** također nije kolo nego pripadnik Bunjevačkih Hrvata.

O plesovima iz Banata već sam ranije nešto napisao, a sasvim je nekorektno nazvati ih hrvatskim plesovima iz Banata, kad oni to nisu.

U buduću trebalo bi pažljivije odabirati program, steći bolja znanja o hrvatskom folkloru, uvesti što više inovacija u programe grupa, jer se neka područja i neki plesovi previše ponavljaju, a drugih gotovo nema.

Na kraju, ako uzmemo u obzir masovnost grupa, veliki trud koji je uložen u njihove nastupe, te geslo: **važno je sudjelovati a ne pobijediti**, onda možemo biti zadovoljni ovogodišnjim Festivalom. Posebno valja čestitati katoličkim misijama koje su uspjele oko sebe okupiti toliko fine, čestite i nadarene mladeži. ■

MAINZ

Za najdraži san viteza Vinka

● „7 je sveti broj“

Pohodiivši Vinka u bolnici uspjeli smo ga fotografirati u razgovoru s fra Stankom Doturom. Našli smo ondje i više tamošnjih Hrvata koji su Vinku postali prijatelji. Donose mu i darove - eno mu nad glavom izvezena grba i trobojke.

U Mainzu je pred mjesec dana jedan bolnički krevet „pripao“ ranjenom hrvatskom vitezu **Vinku Kveskiću**. Ranjen nedaleko rodnog mu Bugojna, već je šest puta „otsanjao“ pod narkozom u Splitu ponovni povratak, no sedmi san – vjeruje – vratit će ga ponovno na rodno ognjište. „Sedam je sveti broj, a ja sam branio svoje svetinje čiji ću zrak po povratku udisati punim plućima. Ako je to uopće sedmi, jer ovo što ovdje doživljam od naših radnika i

ostalih iz Misije – uistinu je slatki san“ – reče nam. Da ga podržimo u nadi i da mu ispunimo želju – susret sa ženom – s našom vjeronaučnom djecom smo priredili pokladnu zabavu u našoj Misiji. Tog dana, 20.2., od pečenja na žaru, pića i kolača utržak od 2100 DM omogućit će našem vitezu da bar jedan san pretvori u javu, sa željom da poslije sedme narkoze osobno pođe u susret ostalim članovima obitelji i slobodnoj Domovini. **DFS**

Pokladna zabava bila je puna čežnje da Vinko osjeti koliko ga vole.

Zagreb – „Velik i lijep“ grad

Stručno i osebujno predavanje o 900. obljetnici hrvatskog glavnog grada

U povodu dva značajna povijesna jubileja grada Zagreba povijesničar dr. Ludwig Steindorf (Münster) je održao predavanje na frankfurtskom sveučilištu. Na predavanju je pozvalo Udruženje bivših studenata hrvatskih sveučilišta (AMAC) iz Frankfurta n/M u suradnji s hrvatskim kulturnim društvima Wiesbaden, Mainz i Frankfurt, te Hrvatskim učiteljskim društvom Bartol Kašić iz Frankfurta.

Ludwig Steindorf počeo je svoje izlaganje s jednim ruskim putopisom iz 1439. godine. Tada se ruska delegacija vraćala sa sabora u Ferrari na kojemu se pripremala unija s Istočnom Crkvom. Prolazeći jadranskom obalom, putopisac je zabilježio da „... u ovim gradovima žive Hrvati. Njihov jezik je sličan ruskom, ali njihova je vjera latinska... Od tvrđave Okić... do grada Zagreba ima 20 milja. Ovaj grad je velik i lijep i pripada carstvu ugarskog kralja.“

U Zagrebu je u ono vrijeme već postojala biskupija, što je za gospodarski razvitak jednog grada bilo važno. Naime, nakon smrti hrvatskog kralja Zvonimira koji je bio oženjen sestrom ugarskog kralja, Jelenom Lijepom, Ladislav I. je 1094. osvojio hrvatsku zemlju između Drave i Gvozda (Petrovu Goru). Iste godine „... na savjet... plemića“ je kralj „nadahnut božjom milošću (osnovao) zagrebačku biskupiju“, piše nadbiskup Felicijan 1134. Ta Felicijanova isprava značajna je zbog toga, jer prvi puta spominje biskupiju i ime grada Zagreba u jednom povijesnom dokumentu. Zagreb je dakle prije 900 godina dobio biskupiju, ali ne i političku i gospodarsku samostalnost. Za sudstvo, za civilnu i vojnu upravu i oporezivanje u gradu bio je nadležan župan, odnosno ban, kraljevski namjesnik.

Zanimljivo je, da je grad svoju slobodu i nezavisnost dobio usred najtežih haranja Tatara sredinom 13. stoljeća, nakon što je ugarski kralj Bela IV. pobjegao u Dalmaciju. Dotle su Tatari opustošili Slavoniju,

(nastavak na str. 17)

ZA MADE

– s „krila zorina”

Folklori festival u Stuttgartu bio je, međuostalim posebno označen pojavom novog hrvatskog časopisa za mlade. Ime mu je „Rosa e.V. – i.G.“. Odgovorni su urednici Đurđa Knitl, Alen Legović i Miljenko Leko. Impresum navodi i niz grafičkih urednika i suradnika. Hrabra i nenametljiva skupina darovitih mladića i djevojaka usudila se pokušati. „Razmišljajući o temama koje bi zanimale naše ljude, posebice mlade u Njemačkoj i drugim europskim zemljama, a uspoređujući postojeći tisak u Hrvatskoj i inozemstvu te anketirajući mlade, došli smo do zaključka da postojećim novinama i časopisima nisu zadovoljene potrebe potencijalnih čitatelja“, pišu mladi u uvodnoj riječi. Odlučili su pokrenuti list mladih za mlade ali i za starije koji bi bio u prvom redu informativni. Trebao bi okupljati Hrvate drugog i trećeg naraštaja u Njemačkoj koji osjećaju potrebu za jedinstvom u raznolikosti. Htjeli bi poštivati mišljenje svakog pojedinca, negovati dijalog i rasti iz temelja zajedničke nam europske kulture. Naši mladi u Stuttgartu vide da se u Europi osjeća kriza duha, dok iz domovine dolaze odjeci ratnih užasa. Novi bi časopis htio sve to osjećati i izražavati.

Predsjednik Vijeća za mlade pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji, hvarsko-bračko-viški biskup Slobodan Štambuk pozdravio je posebnim pismom pojavu

tog novog časopisa za mlade. Izabranom naslovu odmah je našao biblijski temelj u psalmu 110. gdje stoji:

„Spreman je tvoj narod u svetim odorama
za dan tvoga junaštva
kao rosa s krila zorina
uza te su mladi ratnici!“

I poželio je biskup mladima da budu „ratnici za pravедnost u svijetu, za mir u državi Hrvata, za sigurnost i sreću svoga naroda, ratnici bez topova i pušaka ali oboružani srcem, znanjem, htijenjem, nastojanjem i dobrom voljom prema svakom čovjeku i dragoj domovini!“ Biskup bi htio da ta mladež bude „novost za sve naše zore, za sva naša svitanja“. Svoj doživljaj Stuttgarta biskup je izrazio riječima da se ondje „na svakom koraku može čuti kosić i naš čovik“.

Kad biskup tako odgovorno shvaća i prihvaća novi časopis trebalo bi mu otvoriti vrata svih naših misija i domova. To više što je riječ o mladima koji više vjeruju u sadržaje nego u izazovne efekte. Rubrike su im aktualne i jednostavne, teme europske, glazbene, iskreno duhovne. Ne zaboravljaju top liste popularnih pjesama ni korijene hrvatske povijesti i suvremene hrvatske književnosti.

Tko još nije novu „Rosu“ imao u rukama može ju odmah naručiti – vjerojatno je još ima, na adresu „Rosa“ – Hohenzollernstr. 11, 7000 Stuttgart 1, ili na telefon 07 11/6403040 i fax: 07 11/6493278.

Poljubac leptira

Miris vinograda zapleten u tvojoj kosi,
Mjesec iz očiju ti rosi,
Dobra vilo, reci mi, tko si?

Kada leptiri se ljube
ti ljubak pogled svrati,
Odras ptice na vodi shvati,
Srcu nježnosti ja sam mati!

U poljupcu leptira topljenog meda ima,
Dodir tvoj – vatra udovima,
Dal' zbija granica je snima?

Znanje mudrome pjevanje zvijezda je
u noći

Ispunit' ću ti želju moći,
Brzo nju reci, moram poći!

Ti biseru pod mojim rebrom,
Pospri me mirisom i srebrom. **Milijan Leko**

Prodavačica „Rose“ na festivalu djelovala je baš kao rosa – gotovo stidljivo.

Iz zbirke pjesama DIANE DOLIĆ

Vrijeme rastavlja:

umiru oni najdraži,
odlaze oni koje volimo.

Vrijeme zadaje bol:

zavidni nam postaju oni
od kojih se nismo nadali,
ne razumiju nas oni
s kojima smo bili jedno.

Da, pozvani smo
u ovom vremenu
otkriti ŽIVOT,
zavoljeti ga i prihvatiti.
Pozvani smo
da živimo ovo vrijeme
ma kako teško ono bilo.

Vrijeme, istina, rastavlja –
ali vječnost sabire.

I opet jedan VELIKI PETAK.

I opet će mnogi doći i kleknuti
preda Te

i opet će Te moliti
i opet će suosjećati s Tobom
i opet će Te zazivati
i opet će Te svojim Bogom priznati
i utisnut ćeš im svoj krvavi lik
u rubac duše koju će Ti pružiti
– a ja ću stajati sa strane...

Znaš da Te volim,
znaš da Te ljubim –
a ipak Ti neću prići.

Strah me je – ali Ti se, molim Te,
ne udaljuj od mene.

Hodočašće u Svetu zemlju

Hrvatska katolička misija Neuss
organizira redovna hodočašća
za Svetu Zemlju.

Sljedeće hodočašće je već u
svibnju (16.–23. V. 1993.) a onda
opet krajem veljače 1994. god.

Svi zainteresirani mogu se javiti na
adresu:

Hrvatska katolička misija
fra Miroslav Modrić
Virchowstr. 21
4040 Neuss 1
Tel.: 0 21 31/8 03 14
Fax: 0 21 31/8 42 90

MAINZ

„E da nama nije Crkve“

● Ne čekajući natjecanje mladi već krijepe narod građom za vjeronaučnu olimpijadu

Mladi u HKM Mainz sa svojom s. Dionizijom tako su brzo i duboko prodrli u novu građu za našu vjeronaučnu olimpijadu pod naslovom „Vjera roda moga“, da su već u nedjelju 14. veljače mogli od toga načiniti vrlo sadržajno skazanje. Zanimljivo je da je u sklopu istog misnog slavlja krštena kći nekadašnje olimpijasiće i folklorša.

Počelo je svečanim ophodom u kome je mladić u ruhu „ujaka“ nosio Gospinu sliku koja je pratila njegov narod na svim selilačkim putovima. Izabrane tekstove iz nove vjeronaučne građe recitirale su djevojke i mladići u narodnim nošnjama, a jedna je od njih očito predstavljala kralji-

cu Jeleni Dobru. Okrijepljene i utvrđene u ponosu, župnik ih je sve pozvao na gozbu zajedništva i hvale Bogu koji ne

napušta svoj narod. Da je narod razumio čime su ga mladi obdarili, osjetilo se u pjesmi a čulo se i poslije mise uz uzdah:

„E, da nama nije Crkve.“ Ponekad to nije samo uzdah nego „knjiga roda moga“.

DFS

OBITELJSKI SEMINAR NA BODENSKOM JEZERU

„Ured za izobrazbu odraslih“ i „Odbor za rad s obiteljima“ u HK misijama biskupije Rottenburg-Stuttgart uz potporu referade za strance u biskupskom ordinarijatu (Frau B. Waidinger) priredili su od 26. do 28. veljače ove godine u Langenargenu na Bodenskom jezeru obiteljski seminar za naše misije južnog dijela te biskupije. Okvirna je tema bila u skladu s korizmom: „Obraćanje u svakidašnjici“. Za taj seminar nisu bili pozvani posebni stručnjaci ni kao predavači ni kao voditelji.

Taj su posao preuzeli članovi „Odbora za rad s obiteljima“. U radu seminara sudjelevala su 93 osobe, od toga 65 odraslih. Među njima su se nalazili i naši svećenici o. Dragan Majić iz Ravensburga i Ivica Komadina iz Reutlingena. Obitelji su bile smještene u više obiteljskih ferijalnih kuća u „Familienferiendorf“ blizu jezera.

Seminar je naizmjenično radio u plenumu i u pet radnih skupina. U subotu navečer sudionicima je ponuđena prilika za ispovijed, odnosno za duhovne razgo-

vore, što je prihvatio veći dio nazočnih. U takvu ozračju svaki se duhovni razgovor sliva u sakramentalnu ispovijed, a svaka ispovijed prelazi u duhovni razgovor. Želja je mnogih sudionika da kod takvih susreta uvijek bude mogućnosti za miran i iscrpan duhovni razgovor, koji može a ne mora biti i ispovijed. Reklo bi se da priređivači naših susreta često ne vode dovoljno računa po toj vjerničkoj želji i potrebi.

Ne moramo reći, premda bi bilo istina, da je seminar „u cijelosti uspio“, da su „sudionici bili prezadovoljni“ i da su svi pitali „kad ćemo se opet sastati“?

Iskustva takvih susreta nameću nekoliko pitanja:

Zašto više ne koristimo takve mogućnosti koje nam ovdašnja Crkva širokogrudno nudi?

Zašto se naši vjernici tako teško odlučuju za takve susrete, a kad dodu i dožive nemaju riječi kojima bi izrazili oduševljenje? Zašto naši misionari pokazuju tako malo zanimanja kad je riječ o tome da sve vjernike – obitelji i pojedince upozore kako su ti susreti korisni?

Čuje se: „neću nikoga moliti“. No, Isus nije čekao da nadcarinik Zakej dođe k njemu, nego ga je pozvao sa stabla i pohodio u njegovu domu. A to je bilo dovoljno da se Zakej obrati (usp. Lk 19, 1–10).

Sudionik

Prije rastanka sudionici seminara redovito se žele zajedno slikati za uspomenu

WIESBADEN

Tri „jeronimca“ na toplim izvorima

Wiesbaden je toliko lijep da ga zapadni pobjednici, kad su ono potkraj rata zrakoplovnim bombama preorali većinu njemačkih gradova nisu htjeli rušiti. Kažu da je njihov vojskovođa sačuvao taj grad da u njemu smjesti svoje štabove. A Wiesbaden je od starine namijenjen odmoru i ljepoti. Pedesetak kilometara zapadno od velikoga Frankfurta na Majni, Wiesbaden je brojem stanovnika za dvije trećine manji – ima ih oko 270000. Mnogi vrući izvori, neki skoro do 70 stupnjeva C, privlačili su već davne rimske osvajače, kojima je inače ovdje na sjeveru bilo prohladno. I suvremenici dolaze onamo liječiti reumu, živce i ostalo. Grad je upravno središte pokrajine Hessen, pun knjižnica, arhiva i muzeja, već cijelo stoljeće poprište međunarodnih kazališnih i opernih priredbi. Industrija je uglavnom plemenita – farmaceutska i uopće kemijska, ali također tekstilna i strojeva, a proizvodi se i cement. Slavno je ukolici vinogradarstvo.

U tom gradu Hrvata je donedavno bilo svega oko 3000, a odnedavno se pridružilo oko 1500 izbjeglica. Najviše ih je iz Bosanske posavine. Ali – sva tri hrvatska svećenika u Wiesbadenu su „jeronimci“. Dva su Hercegovci, ali ne pripadaju hercegovačkoj franjevačkoj provinciji. Sva trojica članovi su franjevačke Provincije sv. Jeronima kojoj je sjedište u Zadru. To je ona naša najsredozemnija, reklo bi se najpitomija provincija, što ima svoje samostane uz samo more i na otocima od Istre do Boke Kotorske.

No, nema u njoj samo dva Hercegovca; bez Hercegovaca bi se poprilično ispraznila. Bilo je godina kad je Duh Sveti podizao među hrvatskim katoličkim pukom u Hercegovini tolika mlada zvanja, da se tamošnje franjevačko sjemenište

prepunilo, pa su se mogla ispuniti i sjemeništa susjednih provincija. Zanimljivo je pak da je teško razlikovati jeronimske fratre po hercegovačkom i dalamtinskom podrijetlu. Hercegovci su u toj provinciji kao kod kuće, što možda svjedoči da su im i davni korijeni mnogo bliže moru. A vremenom poprmiše i finu južnjačku mekoću. Tako **fra Rafaela Romića**, koji je odrastao u Dubrovniku, a rodnom je Hercegovac, nije lako od drugih razlikovati. **Fra Ante Čotić** nije ni Hercegovac ni Primorac ni Otočanin, nego Poljičanin, iz plemenite glagoljaške republike, ali ovdje je sve to isto jeronimsko bratstvo.

Za Hrvate u Wiesbadenu izravno skrbi samo **fra Augustin Vlašić**. Fra Rafo i fra Ante su župnici na njemačkim katoličkim župama. Prvi kod sv. Kilijana, kao što smo već pisali, ima sve više njemačkih prijatelja za Hrvatsku, a u tamošnjoj župnoj galeriji priređuje vrijedne izložbe hrvatske umjetnosti. Drugi u župi Presvetoga Trojstva osigurava stan hrvatskom župni-

vrlo ugodnoj podrumskoj kapeli. To je tridesetak kilometara sjeveroistočno od Wiesbadena. Među revnim sudionicima tog euharistijskog slavlja odmah zamjećujemo neumornu gospodu **Amaliju Janović**, a fra Augustin će nam poslije pokazati u novinama „Idsteiner Zeitung“ istaknuti članak o pomoći koja je u Idsteinu sakupljena za djecu u Nuštru, u čemu se najviše zauzela gđa Janović. Naš svijet na tom području revan je što se crkve tiče, kao i drugdje po Njemačkoj. Redovito ih je na bogoslužjima oko 15%. Školska djeca imaju, kao i drugi, redoviti školski vjeronauk na njemačkom, ali njihov stotinjak dolazi također u Hrvatski centar (Waldstr. 95, Wiesbaden) petkom i subotom. Godišnje budu dvadesetak prvopričesnika, a svake druge godine biskup koji dođe iz domovine krizma njihov četredesetak.

Naš franjevac izbjegava razgovor o utjecaju njemačkog školskog vjeronauka na hrvatske mlade duše.

Hrvatska euharistijska zajednica u Idsteinu u vrlo ugodnoj kapeli nije toliko brojna koliko stalna

Gđa Maja Runje primila je naše novinare u svom stanu

ku i crkvu za hrvatska bogoslužja. U svakom slučaju njih trojica na jedinstveni način opećaju hrvatskim duhom crkveno ozračje Wiesbadena.

Fra Augustin redovito okuplja Hrvate na misama u prelijepoj spomenutoj župnoj crkvi Dreifaltigkeit, svake nedjelje u 11.30 sati. Vrijeme pogodno, a crkva prelijepa, što je našim ljudima i te kako važno. Popodne je misa naizmjenice u Geisenheimu i Idsteinu.

Te nedjelje podosmo s fra Augustinom do Idsteina, gdje se hrvatska misa služi u

Mladi su složni i kad treba raditi za domovinu

U misiji se okuplja i pedesetak mladića i djevojaka. Privlači ih također hrvatski folklor.

Hrvatski jezik uči se kao materinji u sklopu njemačkoga školstva. Pokrajina Hessen plaća hrvatske učitelje. Bilo je problema s nazivom jezika, bilo je i bojkota onakve nastave – a sad je problem djecu ponovno okupiti!

Misija ima i svoj mješoviti zbor.

U Wiesbadenu već četvrtu godinu djeluje Hrvatska kulturna zajednica. Predsjednica je gospođa **Maja Runje**, koja je također voditeljica „Hrvatske službe“ (Kroatischer Sozialdienst) njemačkoga Caritasa u Wiesbadenu. To je dosad jedini poznati slučaj da se ta služba, donedavno zvana „službom za radnike iz Jugoslavije“ izravno zove hrvatskom. „Ovdje je to uspjelo uz moju upornost, uz neizravni, ali intenzivni utjecaj trojice hrvatskih župnika“, tumači nam gđa Maja i navodi:

Fra Augustin i fra Rafo – uvijek otmjeni u jednom od zajedničkih nastupa

„Ovakav naziv nimalo ne smeta brojnim klijentima. Redovito ih je do 60. Uglavnom su to izbjeglice iz Bosne, Sandžaka, Kosova i Vojvodine, Muslimani, Cigani, Albanci, Madžari, Rumuni i Srbi. Stoga sam ja za naziv „socijalna služba na hrvatskom jeziku“ – što znači na uslugu svima koji taj jezik razumiju.“

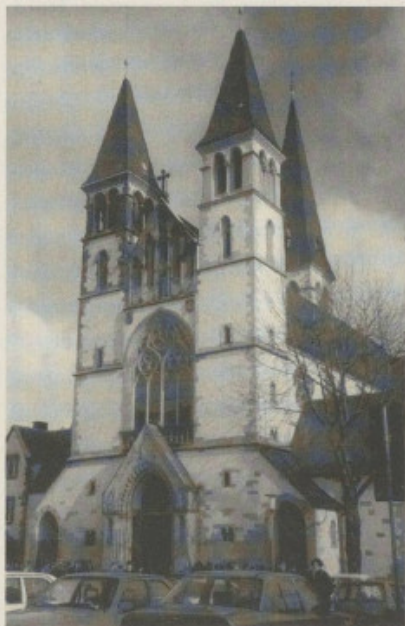
Gđa Runje ističe kako je bilo potrebno pokrenuti Hrvatsku kulturnu zajednicu, kako bi se Hrvati naučili vlastitim snagama stvarati zajednicu koja nastaje samoorganiziranjem, a ne ustanovljenjem

Fra Ante u njemačkoj župi Presvetoga Trojstva osigurava prostor i brojnoj hrvatskoj zajednici

poput Misije i Caritasa. Vrijedi pratiti bilten te zajednice. Ime mu je „RIJEČ“. Te večeri je fra Rafo kod Sv. Kilijana slavio rođendan s stotinjak svojih župljana koji vole Hrvatsku. Prikazao je magnetskopski zapis o četničkom divljanju u Dubrovniku i njegovoj okolini, o ubijanju spomenika kulture koji su nazočnima očito dobro poznati. Ali, fra Rafo je i to izveo neuništivom otmjenošću. Ljudi su osjetili plemenitu bol bez osvetne mržnje.

Za tom smo večerom upoznali i tajnicu HKM Wiesbaden gđu **Jelu Čosić** i mladu suradnicu što je nedavno dobjezala iz Jasenskog kod Sinja, **Janju Runje**. –ak–

Hrvatima je drago okupljati se u crkvi visoke umjetničke vrijednosti

(nastavak sa str. 13)

opljačkali Zagreb, razrušili katedralu. Da bi stanovnici ubuduće bili bolje zaštićeni, kralj Bela IV. im je u povelji sa zlatnim pečatom – odtuda ime „Zlatna Bula“ – dozvolio utvrđivanje grada i dao im slobodu: da „... na brdu Griču (Gornji Grad ili Gradec) sagrad(e) slobodan grad... te onaj dio kraljevstva utvrd(e) vrlo čvrstim zidom...“ Jasno je, da je za to kralj u slučaju rata tražio od građana određeni broj vojnika. A za vrijeme njegova da mu grad daje „za ručak dvanaest volova, tisuću hljebova i četiri bačve vina.“ Slično kao Frankfurt, koji je međutim tek 1372., postao slobodnim gradom, i Zagreb je postalo uvaženo mjesto međunarodnih sajmova. S industrijalizacijom u 19. stoljeću Zagreb je postao najjači centar, a historičističke i secesijske građevine u Bečkom stilu do danas su udarili pečat Trgu bana Jelačića, Zrinjevcu, sveučilištu, Nacionalnoj biblioteci, kazalištu i parku Maksimir.

Interpretacija povijesti je često puta interpretacija izvora. Da je dobar dio njih, posebice srednjovjekovne povelje, ali ne samo one, iskrivljeno dopunama i izostavljanjima ili pak posve izmišljenim sadržajem, također je dokazano. No, valja razlikovati falsifikat od falsifikata. Naime, i jedan iskrivljen dokument može sadržavati važne podatke, nerijetko i srž istine. Grad Hamburg je na primjer poznat po svojim falsifikatima: povelja kralja Barbarosse iz 1189. godine u stvarnosti potječe iz 13. stoljeća. Veći falsifikat predstavlja povelja iz 17. stoljeća s kojom su Hamuržani htjeli Dancima (danski kralj je ujedno bio i knez-vladar Schleswiga i Hamburga) dokazati da je Karlo Veliki Hamburgu davno darovao slobodu i nezavisnost, što međutim nije bilo točno. Oba primjera pokazuju da falsificiranje dokumenata nije predstavljalo ništa neobičnog. Štoviše, to se smatralo „legitimnim sredstvom“, kako provesti svoje zahtjeve. Tako i novija hrvatska istraživanja polaze od toga, da su ugarsko-hrvatski ugovor, „pacta conventa“, i Felicijanova isprava nastali kasnije: Felicijanova isprava mjesto u 12. stoljeću kako stoji na dokumentu, u 13. stoljeću. Ti krivi datumi nisu ni tada Hamuržane mnogo zbunili. Isto tako se i Zagreb od toga nije dao smesti, pa će tako mirno proslaviti 900-tu godišnjicu biskupije i 750-u obljetnicu slobodnog hrvatskog grada.

Ozana Šponar

Fra Ignacije Vugdelija

HRVATSKI SVEĆENIK MEĐU
FRANCUSKIM VOJNIM
KAPELANIMA

Svećenici imaju sluha za hrvatsku patnju

**Bivši urednik „Žive zajednice“
sad u domovini hrabri njezine
branitelje a u Europi svjedoči
što se to kod nas događa.**

Fra Ignacije Vugdelija vratio se iz Lyona u Split preko Frankfurta. I, naravno, pohodio je svoje staro uredništvo. U Lyonu je bio na godišnjoj skupštini francuske biskupije za oružane snage. Za razliku od mnogih drugih zemalja, u Francuskoj postoji posebna katolička biskupija za vojnike. Tako je to riješeno i u Italiji, dok drugdje uglavnom djeluju vojni vikarijati. Na ovu skupštinu došli su svi vojni dušobrižnici, možemo ih zvati vojnim kapelanima, koji djeluju u francuskim oružanim snagama. Među njima ima i laika. Riječ je o kvalificiranim vjernicima kojima biskup ovjerava dušobrižništvo u određenoj jedinici. Takav laik, naravno, ne služi euharistiju, ali s vojnicima razgovara, poučava ih, predvodi službe riječi. Osim laika u toj službi ima i dakona i časnih sestara. Među njima je najviše franjevki. Ta godišnja skupština održala se ovaj puta u Lyonu od 13. do 18. veljače. Svih dana razmišljalo se o temi: kako govoriti o Bogu mladima od 18. do 30. godine. Održano je tridesetak predavanja i priloga. Sve važno i zanimljivo, ali rezultati odnosno zaključci vrlo mršavi.

„Zaključili smo“ kaže fra Ignacije, „da je to vrlo teško. Laicistički, odnosno posvjetovnačeni duh prodire u sve pore francuskog društva. Shvatili smo da treba razgovarati i pustiti ljude da sami govore, postupati nenametljivo i vrlo obzirno.“

Na skupu je bilo više generala, koji su također držali predavanja. Bio je i nazočan i talijanski vojni biskup. Bili su također i belgijski i njemački predstavnici. Fra Ignacije Vugdelija, koji uz ostale svoje službe u Splitu vrši dužnost svećenika u hrvatskoj vojsci, predstav-

ljao je ondje biskupa Jurja Jezerinca kojemu je povjerena skrb za hrvatske vjernike u vojnim postrojbama. Naš predstavnik je u svom predavanju govorio o povijesti hrvatskoga naroda, ističući da je Hrvatska odvajkada samosvojna država koja se nikad nije odrekla svoje suverenosti. Tu suverenost Hrvatska je isticala u svim državnim savezima kroz koje je prolazila, a tek ju je Jugoslavija kao prava tamnica naroda pokušala zaniijekati. Ta velikosrpska politika sve je činila da se zaboravi hrvatsko ime, jezik i povijest. „Slušatelji su pokazali veliko zanimanje. Upozorio sam ih da tek iz te i takve povijesti postaje shvatljivo što se tu u našoj zemlji događa. Podsjetio sam ih“, kaže fra Ignacije, „da su u pravi čas hrvatski komunisti dopustili slobodne izbore u kojima je narod dao povjerenje pokretu kojemu je na čelo stao dr. Franjo Tuđman, koji je, kao i njihov Charles de Gaulle, išao protiv fašizma! Francuzima to mnogo znači i to pamte. No, kad je hrvatski narod referendumom odlučio živjeti u vlastitoj samostalnoj državi, velikosrpski vlastodršci nasrnuli su na Hrvatsku, okupirali njezine dijelove i još uvijek počinjaju nevidene zločine. Morao sam im također reći da je hrvatski narod užasno razočaran i s UNPRFOR-om, što nije učinio ništa radi čega je došao na naša područja. I, nemam zašto kriti, taj skup nikoga nije počastio tako dugim pljeskom. Bio sam jedini svećenik u službi vojnog dušobrižništva, ne samo iz Hrvatske nego iz cijelog područja bivše Jugoslavije. Stalno sam bio u franjevačkom habitu. Uvjerio sam se kako i u Francuskoj osobito svećenici imaju sluha i srca za hrvatsku patnju.“ ■

RAZGOVOR S VODITELJEM

Don Andrija nakon

Don Andrija Ilić ravnatelj je biskupijskog Caritasa u Mostaru. Rođen u Ružićima god. 1930., za svećenika je zaređen u Zagrebu g. 1956., službovao u hercegovačkim župama Grabovici, Ledincu i Domanićima. U Grabovici je podigao župu i obnovio sve crkvene zgrade. U Domanićima je zajedno s narodom iz temelja sagradio župnu kuću, kuću za časne sestre, koju su četnici nedavno spalili, zatim novu crkvu, koja je također djelomice izgorjela. Godine 1980. odlazi u Tanzaniju u Africi kao misionar, a u rujnu 1991. imenovan je ravnateljem biskupijskog Caritasa. S don Andrijom je razgovarala Anđelina Akmađić.

● Don Andrija, iz kojih prijašnjih iskustava raste sadašnji rad Caritasa?

– Crkva je po svom poslanju dobrotvorna. Kod nas je bio poznat „Kruh sv. Ante“, a znalo se prigodice prikupljati za postradale u raznim nepogodama. Sustavniji rad počeo je ovdje od 1980. Pojedini voditelji Caritasa počeli su se onda sustavnije brinuti za bolesne, sakate ili siromašne. Isprva sukrvno i skromno.

● Kako se snalazite pred velikim zadacima koje je Caritasu nametnuo ovaj rat?

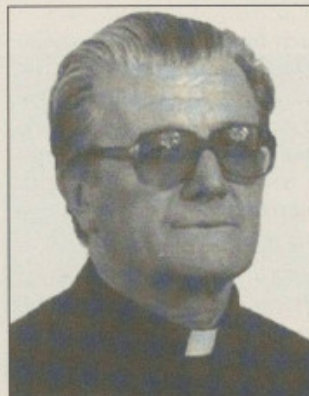
– Učimo i sve se bolje snalazimo. Nakon povratka iz Tanzanije sudjelovao sam u Zadru na jednom Caritasovu seminaru, potom u Zagrebu, Rijeci, Splitu, Italiji i Austriji.

● Možete li nam reći kolike količine hrane i odjeće dolaze postradalima preko Caritasa?

– Pa, mjesečno prolazi kroz naše ruke oko trideset punih tegljača. Odjeće je toliko stizalo, da je nije bilo lako skladištiti, pa smo je što hitnije dijelili.

● Odakle i od koga stiže tolika pomoć?

– Prva nam je pomoć stigla iz Njemačke. Prvi tegljač koji smo bili pretovarili u Zagrebu stigao je iz Bochuma od našeg svećenika don Branka Šimovića i

Don
Andrija
Ilić

HERCEGOVAČKOG CARITASA Tanzanije

tamošnjih Hrvata. Neću poimence nabrajati, da koga ne ispustim. Osim iz Njemačke darovi stižu iz Austrije, Italije, čak iz Švedske, također i Švicarske. Znatni su nam darovi stigli iz Amerike, Kanade i Australije. Sve uglavnom preko Hrvatskog Caritasa u Zagrebu.

● Kako Caritas prepoznaje one kojima je pomoć najpotrebnija?

– Dijelimo pomoć po župama, a župnici to najbolje znaju. Ratna stradanja proizvode mnogo ugroženih. Dijelimo i slijepima i drugačije unesrećenima. Posebno mislimo na brojne obitelji, bolesne, stare i bespomoćne samce. Ovlašten sam od nadbiskupijskog Caritasa u Sarajevu pomagati u HZ Herceg-Bosni i izbjeglicima s njihova područja. U Mostaru vlada je odredila dijeljenje pomoći po mjesnim zajednicama. Čuje se da su nam nekoć propovijedi bile velike a Caritas mali. Sad je Caritas velik a propovijedi kratke.

Caritas pomaže svima ugroženima ne razlikujući ih ni po vjeri ni po naciji.

● Zacijelo ima i nepredvidivih poteškoća...

– Naravno. Kako god pravedno dijeliti, nikad svakoga zadovoljiti. Ne smije nas to obeshrabriti. Dobro je činiti dobro! Trajni su problemi s prijevozom, utovarom, istovarom, skladištenjem. Imaju vozača koji se

ne usude u krizna područja, a ima i hrabrih koji su vozili i voze. Hvala Bogu, probleme rješavamo, i rad se nastavlja. Koristim priliku zahvaliti svima koji nam širom Evrope i svijeta pomažu, osobito posredstvom hrvatskih katoličkih i drugih zajednica. ■

Kršćanska dobrotvornost u Hercegovini

● Izvješće Katoličkog informativnog ureda Mostar

Nemili srpsko-crnogorski osvajački rat u Republici Hrvatskoj a potom i u Republici Bosni i Hercegovini, nanio je velike štete kulturi i gospodarstvu, odnio mnoge ljudske živote i duboko ranio ljudske duše. Obranom su se uspostavljala ravnoteže i stvarala slobodna hrvatska područja gdje se pokušavao organizirati što redovitiji život. Biskupijski Caritas sa sjedištem u Mostaru u vezi sa župnim Caritasima ublažavao je ljudsku bijedu i time pridonosio učvršćenju obrane i smirenju ljudi. U svim našim Caritasima rade svećenici, redovnici i redovnice te zauzeti kršćanski laici i laikinje. Bez te razgranate djelatnosti koja se ne ograničuje samo na pomaganje katolicima nego obuhvaća sve ljude dobre volje, bio bi nezamisliv život u gradovima što ih je neprijatelj nemilosrdno tukao. Pogotovo bi bez žive karitativne djelatnosti bilo teško zamisliti život prognanika i izbjeglica diljem Republike Hrvatske i slobodnih hercegbosanskih prostora.

Djelatnost svih naših Caritasa u Hercegovini prije ovoga rata bila je skromna i skrovnita. Radilo se samo za najugroženije socijalne slučajeve i raznovrsne suvremene siromašne nomade. Franjevci su u župama koje oni vode imali „Kruh sv. Ante“ što odgovara Caritasu u ostalim župama. Sakupljeni novac i ostala sredst-

va dijelili su sromasima koji k njima dolazahu. Možemo reći da su te crkvene dobrotvorne ustanove pri župama i samostanima djelovale bolje nego socijalni uredi ondašnje države.

Sada u novim okolnostima Caritas je ustostručio svoju djelatnost. To treba zahvaliti svim europskim i svjetskim karitativnim ustanovama, a poglavito našim radnicima u inozemstvu, našoj braći i sestrama diljem svijeta te svim hrvatskim katoličkim misijama, njihovim predstojnicima, svećenicima, redovnicima i redovnicama kao i brojnim socijalnim radnicima i karitativnim djelatnicama. Bez te ogromne pomoći mi u domovni ne bismo mogli išta značajnije učiniti. Ovakvo ožemo biti ponosni, a Muslimani, lojalni Srbi, Židovi i pripadnici drugih naroda na našim prostorima također su zahvalni toj nesebičnoj djelatnosti Katoličke Crkve. Rijetka nezadovoljstva u stanovitim sredinama samo su izraz neshvaćanja ovog povijesnog trenutka i očitovanje objesti.

Hrvatski narod izvan orisnica svoje matične države pokazao je baš takvom djelatnošću svoje jedinstvo, snagu svog nacionalnog identiteta, čvrstinu svoje vjerničke svijesti – u cjelini svoju narodnosnu zrelost, kao što i priliči jednome od najstarijih europskih naroda. Hrvati u obje države osjetiše da ih braća nisu napustila.

I poslije rata na svim će nam razinama trebati suradnja da bismo obnovili duše i

sve što je porušeno, posebice crkve i brojne druge hramove hrvatske kulture. Glede gospodarstva postoje razrađeni programi u koje se svatko može uključiti. Teži se ostvarivanju uvjeta da domovina može pozvati na povratak svoje raspršene sinove i kćeri.

Nakon rata valjat će neprestance misliti na siročad i udovice poginulih hrvatskih branitelja. Uz redovitu državnu socijalnu skrb bit će potrebna i briga Caritasa i drugih takvih udruga što nikoše tijekom rata. Već ima određenih pothvata. Udruga „Hrvatska majka“ iz Los Angelesa već je za hrvatsku djecu priložila 110000 USA dolara. U Mostaru osnovana je udruga žena pod imenom „Ljubav za dom“ da skrbi za djecu poginulih branitelja. Ta je udruga već dijelila hranu, odjeću i igračke mostarskoj djeci. U Njemačkoj na više mjesta djeluju slične organizacije. Svima mostarski Caritas želi ustrajnost i nudi suradnju. Hercegovina zna biti zahvalna.

Don Ilija Drmić

HRVATI IZ NJEMAČKE PONOVO U SVETOJ ZEMLJI

„Dodirnuti Vječnost u susretu s vremenom“

Nakon dvije godine Hrvati iz Njemačke opet su hodočastili u Isusovu domovinu. Dvije godine takva su hodočašća priječili zločini suludih diktatora Sadama i Miloševića. Prvi je, međustalim, uništavao Isusovu domovinu – ali je na sreću bio u tome spriječen. Drugi je uništavao – i još bez ikakve smetnje uništava domovinu nas Hrvata.

Unatoč boli koju osjećamo zbog srpskih zločina, usudili smo se ponovno uspostaviti most s korjenima svoje civilizacije, svog kršćansko-katoličkog opredjeljenja i moliti za mir na cijelom svijetu.

Hodočašće su priredile hrvatske katoličke misije u Stuttgartu i Neussu sa svojim voditeljima fra Marinkom Vukmanom i fra Miroslavom Modrićem. Hodočasnika je bilo 51, a Isusovim stopama ih je vodio fra Miroslav koji je u svoje doba duže vrijeme živio u Isusovoj domovini.

Na tom svom putu – i na najsvetijim mjestima – vidjeli smo tragove zločina. Doista nemamo samo mi Hrvati tu nesreću živjeti s lošim susjedima. I Svetu su Zemlju rušili i palili, u njoj klali i oskvrnjivali razni osvajači. Perzijanci su 614. na svom pohodu „Veliko osvajanje“ doslovce prolili potoke krvi. Na Maslinskoj gori masakrirali su mnoštvo redovnika i redovnica, Bogu posvećenih osoba, ali i svih ostalih koji nisu bili Perzijanci. Tada su srušene sve crkve do kojih su osvajači uspjeli doći i uništeni svi tragovi povijesti i kulture.

Koje li sličnosti! Doživljavali smo tu prošlost kao vlastitu sadašnjost shvaćajući dubinu i značenje vladavine Zloga u ljudskim srcima.

Tako su divljali i Svetu zemlju uništavali pobunjeni Samarijanci 526. godine, krvožedni arapski osvajači u 12. i 13. stoljeću i mnogi drugi. Sve te tragove mogli smo pratiti kao što danas, nažalost, možemo gledati tragove i rukopis zločinaca u Republikama Hrvatskoj i Boni i Hercegovini.

Opterećeni i potreseni takvim uspomnama, kročili smo Isusovim stopama dodirujući stijenje koje još uvijek, sa svojim čuvarima franjevcima, čuva uspomenu na začetnika svega živoga – Isusa Krista.

Nazaret svojom ljepotom i jednostavnošću kazuje koliko je Bog velik u svom čovjekoljublju. Na oltaru jednostavan natpis „Verbum caro hic factum est“ – „Ovdje je Riječ tijelom postala“.

Betlehem govori o prvom plaču djeteta kojega su se bojali samo vladari – neljudi.

Rijeka **Jordan** svojom malenošću govori glasnije od najbučnijih divljina. Ondje smo obnavljali svoja krsna obećanja, dok su nas fra Damjan, fra Marinko i fra Miro polijevali vodom iz svete rijeke.

Jeruzalem je znak onog Vječnog Jeruzalema za koji se spremamo. Ondje je i mjesto nekadašnjeg židovskoga Hrama kamo je Isus često navraćao, naučavao, tumačio, ali i upozoravao svoje suvremenike.

Najmlađa hodočasnica Daliborka Jamberšić nosi križ prema Kalvariji

Getsemanski vrt su godine 1666. dva bosanska Hrvata kupila od muslimana i predala franjevcima. Ondje je stijena sa koje još zrače kaplje krvavoga znoja jedinoga Učitelja. Ondje je osam nedodirljivih maslina koje svojom starinom govore o Isusovoj tjeskobi i molitvi onog Velikog četvrtka – ali i o Judinoj izdaji. Premda su te svete masline načelno nedodirljive, fra Miroslav je svojim tamošnjim „vezama“ za svakog hodočasnika dobio po mali komadić getsemanske masline.

Kalvarija nije brdo, kako volimo zamisljati, nego mjesto gdje je Isus završio zemaljski život. Mi smo je u svojoj pobožnosti i ljubavi toliko uzvisivali, da smo od nje napravili brdo kao znak Božje ljubavi prema nama.

Uza samu Kalvariju je **grob Isusov** – gdje se potvrdila sva njegova istina, jer je grob treći dan ostao prazan, jamstvo je naše vječnosti.

Hodočasnici Hrvati poznati su u Svetoj Zemlji kao najpobožniji i najdarežljiviji. Narod je to koji u vlastitom siromaštvu dijeli, u vlastitoj žalosti voli i tješi.

Na kraju, kad smo već bili ispunjeni ljepotama svetih mjesta, pohodili smo i moderni Izrael. Državu koja je nastala pred nepunih 45 godina u krvi i na patnjama židovskog naroda. Država se je uzčevala usprkos snazi i mržnji onih koji su je htjeli zatrti u samim počecima. Danas je to snažna i demokratska država koja se može obraniti od svih nasrtaja.

Nezaboravan je i susret s osebnostima Mrtvog mora gdje i neplivači dobro plivaju. Nezaboravna je također snaga i ljepota pustinje. Na kraju smo ponavljali: „Bilo je prelijepo! Treba barem još jedanput doći i dodirnuti Vječnost u njezinu susretu s vremenom.“

Miroslav M.

Naši hodočasnici u Maslinskom vrtu

SLIKE:

Od osam nagrađenih medaljama ove četiri ekipe pozvane su sudjelovati na „Vinkovačkim jesenima“ (lijevo odozgo): HKM Oslo s plesom „Lepe ti je Zagorje zelene“, HKM Sindelfingen s „Vrličkim kolom“, HKM München s „Hrvatskim kolom“ i HKM Ludwigsburg s „Prigorskim plesovima“.

Srebrepi pir u Berlinu

Marko Pelivan i njegova žena Mara rodona Odak slavili su u subotu 13. veljače svoj srebrepi pir, 25. godišnjicu kršćanskoga braka. Prigodno euharistijsko slavlje predvodio je u župnoj crkvi

sv. Klementa u Berlinu voditelj tamošnje katoličke misije fra Nediljko Norac-Kevo. Nakon mise slavlje se nastavilo u velikoj dvorani HKM Berlin. Sudjelovala je brojna rodbina, kumovi, prijatelji i znanci. Sve do ranih jutarnjih sati. Markova sestra Katica preuzela je skrb za jelo i piće. Na upit kako se osjećaju nakon toliko godina braka, Marko i Mara su istaknuli kako mole od Boga zdravlja da bi se mogli zajedno vratiti u svoje livanjsko selo Orguz i dočekati starost na hrvatskoj grudi.

Doista, ne pokazuju li sve češće vijesti o našim srebrepi pirovima u Njemačkoj da smo se ovdje već predugo zadržali?

Ivek Milčec

OGLASI

Prodajem dvoiposobni stan u Zagrebu. Odmah useljiv. S pkućstvom – ali to nije uvjet. Pogodno i za poslovni prostor. Etažno grijanje, telefon, dizalo, 4. kat., Grižanska 1, Zagreb – Dubrava kod općine. Javiti se do 23. ožujka od 9–22 sata svakog dana na telef. **069/8405-3618** ili od 25. ožujka do 15. travnja izravno u Zagreb na telefon **041/258-151**. svakog dana od 14 do 22 sata. Može i pismeno na adresu: **Danica Čačić, Grižanska 1, 41020 Zagreb.**

U Nečujmu na otoku Šolti prodaje se parcela od 1000 m² s izgrađenom kućom od 30 m² – kuhinja, soba i kupaonica. Udaljenost od mora 50 metara. Svi dokumenti su u redu. Nadogradnja slobodna. Cijena 100000 DM. Javiti se na telefon **058/515094.**

U Podstrani blizu Splita prodaje se parcela od 450 m. Cijena 90,- DM po četvornom metru. Javiti se na telefon **058/515094.**

Prodaje se komplet tamburica: berda, po dvije bugarije, dva braća i dvije bisernice, novo, dovezeno iz Zagreba. Upitati **P. Rubinić, Mülheim/R., telefon 02 08/60 20 91.**

Dobrotvorni koncert za hrvatske ratne invalide priređuje HKM Stuttgart u Liederhalle 25. travnja. Sudjeluju **D. Dragović, M. Kovač, M. Škoro, „Arbaleta“ i „Bonaca“.** Ulaznice u misiji Stuttgart, tel. 0711/6 40 30 40.

Obnova bolnica i ambulanta u Republici Hrvatskoj

Ministarstvo zdravstva Republike Hrvatske – Odjel za informiranje i istraživanje – dostavilo nam je popis projekata za obnovu i izgradnju bolnica, medicinskih centara i ambulanti po cijeloj državi, osobito u njezinim ugroženijim dijelovima. Objavljujemo o tome iscrpno izvješće, kako bi oni koji mogu i žele pomoći domovini na tom vrlo osjetljivom području znali kako i kome treba uputiti pomoć.

Razvojni Projekti:

1. LIPIK/Nacionalni Rehabilitacijski Centar za ozljede mozga i leđne moždine

Rehabilitacija invalida s ozljedom mozga u Hrvatskoj vrlo je nerazvijena. Rehabilitacijski centar u Lipiku potpuno je uništen. Cijena obnove procjenjuje se na 65605500 DM.

2. SPLITSKA REGIJA/Centar za rekreaciju, rehabilitaciju i zdravi turizam (Trstenik-Centar-Split)

Centar predviđene veličine 120000 m² namijenjen je rehabilitaciji invalida i pacijenata s kardio-vaskularnim, plućnim i lokomotornim poremećajima. Procjena 41000000 DM.

3. MEDICINSKI CENTAR KARLOVAC/Oprema za vestibulometriju

Cijena potrebne opreme procjenjuje se na 132500000 LIT.

4. MEDICINSKI CENTAR ŠIBENIK/Zdravstveno-rekreacioni turizam

Projekt uključuje Šibenik, Skradin, Tisno, Vodice, Primošten, Rogoznicu, Murter, Pirovac, nacionalne parkove „Slapovi Krke“ i „Kornati“. Procjena za izvedbu programa 50000 DM.

5. SVEUČILIŠNA BOLNICA RIJEKA/Oprema za slikanje krvnih žila

Sad se to obavlja samo u Zagrebu i pacijent čeka dulje od tri mjeseca. Cijena

sistema za slikanje krvnih žila (proizvođač Siemens) je 3409893 DM, te dodatna cijena instalacije iznosi 50–70000 DM.

6. SVEUČILIŠNA BOLNICA SPLIT/Poboljšanje dječje hemato-onkologije

Liječenje djece oboljele od malignih bolesti na području od Zadra do Dubrovnika nije razvijeno, a stanje se bitno pogoršalo velikim brojem prognanika koje je primila ta regija.

ZDRAVSTVENOSOCIJALNI PROJEKTI: OBNOVA TOKOM RATA UNIŠTENOG SISTEMA ZA ZDRAVSTVENU BRIGU

1. ZADAR/Rekonstrukcija medicinskih ustanova u području UN zone

U privremeno okupiranom području zadarske regije živi 10460 stanovnika u 11 sela od njih 46 u kontinentalnom zadarskom zaleđu. Zbog ratnih opasnosti, izbjeglo je 13844 stanovnika iz 13 sela. Zgrade u okupiranoj zoni u kojima su bile smještene ambulante ne mogu se više koristiti. Stoga će Volvo medicinska kola služiti za davanje primarne zdravstvene skrbi za ljude kad se vrate u svoja sela u kojima su živjeli prije rata. Oko 1700 m² porušenog ambulantnog prostora potrebno je obnoviti.

Prosječna cijena m² je 900–1000 DM, a ukupna cijena kreće se oko 1500000 do 1700000 DM. Medicinska oprema nije uključena u cijenu. Oprema koju je neophodno nabaviti je oprema za tri zubne ambulante i pet kola hitne pomoći.

Zgrada Medicinskog Centra Zadar također je vrlo stradala i procjene govore da je potrebno 220000 DM za obnovu najnužnijih potreba dječjeg odjela i oko 120000 DM za obnovu odjela za zarazne bolesti i internu medicinu.

2. MEDICINSKI CENTAR ŠIBENIK/Obnova zdravstvenih institucija šibenske regije

Ratna razaranja šibenskog područja uključuju i određenu količinu uništenih kola hitne pomoći, razorene ambulante u Čistoj Maloj i Bratičkovcima, razoren Dom zdravlja u Skradinu, uništen je krov dispanzera i bolničkog ginekološkog odjela u Šibeniku. Obnova bi trajala šest mjeseci do jedne godine, a ukupna cijena izvedbe iznosila bi oko 230000 DM.

3. MEDICINSKI CENTAR DUBROVNIK/Obnova Domova zdravlja u Slanom i Mlini

Procjena štete Doma zdravlja Slano je 490000 DM, a za Dom zdravlja Mlina 507000 DM.

4. MEDICINSKI CENTAR VINKOVCI/Obnova Medicinskog Centra

Zbog sadašnjih uvjeta bolnica je preseljena u Osnovnu školu u Starim Mikanovcima. Cjelokupna šteta uzrokovana razaranjem MC Vinkovci iznosi 43611430 DM. Ukupna cijena projekta iznosila bi 40750000 DM.

5. AMBULANTE BENKOVAČKOG PODRUČJA/Obnova ambulanti

Obnova nekoliko manjih ambulanti predlaže se za slijedeća sela: Polača, Nadin, Podlug, Bruška, Lišani i Stankovci.

6. AMBULANTE OBROVAČKOG PODRUČJA/Obnova ambulanti

Očekivane cijene su: ambulanta u Kruševu 519810 DM, ambulanta u Jesenicama 185554 DM, ambulanta u Medvidi 159304 DM. Očekivane cijene opreme su: Kruševo 50100 DM, Jesenice 50000 DM, Medvida 7000 DM.

Za informacije i slanje darova obratite se na adresu: **Republika Hrvatska, ministarstvo zdravstva, odjel za informiranje i istraživanje – Šalata 3, 41000 Zagreb, tel: 271304, fax: 271254.**

RÜSSELSHEIM

„Veseli Slavonci“ – pet godina „nekršteni“ i petnaest godina „kršteni“

„Veselim Slavoncima“ već je više od dvadeset godina. Tim ih je imenom „krstio“ fra Frano Bilokapić prije 15 godina. Ali oni su i pet godina prije toga razveseljivali svoj narod premda „nekršteni“ tj. bez imena. Riječ je tako o jednom od najstarijih naših sastava u Njemačkoj. Voditelj im je gospodin Miško Suk. Danas su još u njemu Bartol Munjić, Dragec Pokupec, Zvonko Videc, a bili su u svoje doba i Ivo Perković, Nenad Prugovečki, Stjepan Dvorneković i drugi. Nisu svi Slavonci, ali ime ponosno nose, a pjevaju pjesme iz svih hrvatskih krajeva. Nastupali su od Koblenza do Giessena, Wuppertala do Mannheima a gotovo stalni svirači bili su na zabavama u Mainzu, Offenbachu, Darmstadtu, Giessenu, i Rüsselsheimu. Naš svijet ih često traži za razna obiteljska slavlja.

Župnik fra Tihomir Grgat iskoristio je priliku predbožićnog slavlja koje je

Hrvatska katolička zajednica u Rüsselsheimu po običaju održala u dijelu misije Kelsterbach da „Veselim Slavoncima“ čestita 20. godišnjicu. Nazočni vjernici

„Veseli Slavonci“ jedan od najstarijih naših glazbenih sastava u Njemačkoj

pridružili su se dugim i srdačnim pljeskom.

Treba reći da su i to slavlje pripremili ljudi iz pastoralnog vijeća sa svojim dobrovoljcima. Dvoranu im je priskrbio njemački mjesni župnik Kohl, program s mladima i djecom pripremili su s. Mirjam i g. Ivica Kolar, g. Edwin Bakulin bio je sv. Nikola s mudrim porukama. ■

Pokladna večer u Ludwigshafenu

- „Svi smo mi – Hercegovci!“
- Do 2 sata ujutro bez ijedne razbijene čaše

U hrvatskom centru u Ludwigshafenu pokladna zabava hrvatske mladeži održana je u subotu 20. veljače. Zajedno su je priredili HKM i Odjel za mladež ogranka Matice hrvatske. Valja reći da je taj Odjel osnovan na poticaj samih mladih i da mu predstoji sveučilištarac Gerald Šaravanja, pripadnik drugog našeg naraštaja u Njemačkoj. Glazbu su vješto vodili i nazočne zabavljali također pripadnici drugog našeg pečalbarskog naraštaja iz Ludwigshafena: Robert Bajić, bas, Željko Ćorlu-

ka, vokal, Krešimir Eremut i Kristijan Plockinjić, klavijature, Robert Šakić, sologitara i Tihomir Tuxsa, bubnjevi. Sastav nastupa pod nazivom „Abstrakt personality“, a u hrvatskoj je javnosti poznat s festivala „Stepinčeva katedrala“ i pod hrvatskim nazivom „Zvuci mladosti“.

U punoj dvorani mladoga svijeta iskazala se čvrsta domoljubna povezanost ludwigsburgskih Hrvata. Od pojedinaca sa svih strana „Lijepe naše“ složilo se u tom skoro internacionalnom gradu na Rajni čvrsto hrvatsko zajedništvo. Kakvi su odnosi u toj hrvatskoj družbi pokazalo se i te večeri. Kad je, naime, mladi umjetnik

radi igre upitao nazočne: „Ima li ovdje ikoga iz Hercegovine?“, svi nazočni su kao na zapovijed visoko podigli ruke i ushitno stali klicati ratujućoj Hercegovini: „Svi smo mi Hercegovci!“

Nije bilo sumnje da su onog časa svi nazočni Hrvati: Zagorci, Slavonci, Dalmatinci, Ličani, Istrani i svi ostali, srcem bili Hercegovci.

Starija Hrvatica nije mogla zatomiti uzdah: „O, Bože, hvala ti na ovoj slozi!“

Stari član Matice, jedan od Hrvata koji su se prvi nastanili u Ludwigshafenu, Marko Dundić, sada je član uprave tamošnjeg Matičina ogranka i crkvenoga vijeća. S prijateljima uz čašicu zadovoljno primjećuje:

„Misija skrbi za svoje, a Matica za svoje poslove. Kad treba zajednički djelovati lijepo se dogovaraju i odlučuju. Kad crkvena zajednica treba kulturnu, ili obratno, brzo se priskače u pomoć i ne mjeri se tko je više učinio. Eto, večeras je misija dala dvoranu i osigurala bife, a Matica glazbu i ostalo. I tako nam se mladi na svom ognjištu griju, a nitko nijednu čašu nije razbio, nitko nikoga nije uvrijedio. Da nije ovako, tko zna gdje bi se, kako i s kim večeras zabavljali. Jest da su vremena teška, pa nam nije do veselja, ali mladež je sama po sebi vesela.“

Uza sve pokladno raspoloženje svakome je bila na srcu ugrožena domovina, kojoj za pomoć ide svaki utrženi novčić. JK

Oni i zabavu ozbiljno shvaćaju

„Warum Folklore während des Krieges?“

Im vergangenen Jahr habt Ihr diese, schon allmählich traditionelle Veranstaltung, übersprungen, niedergeschlagen durch die tiefe Trauer wegen der Kriegsgreuel in der Heimat, sowohl in der Republik Kroatien, als auch in der Republik Bosnien und Herzegowina. In diesem Jahr setzen Sie mit Ihrer Veranstaltung fort oder fangen von neuem an. Das ist nicht widersprüchlich, sondern ganz logisch in den Folgen unserer schweren und furchtbaren Geschichte. Hätten wir friedliche Zeiten abgewartet, wären nie Lieder gesungen, noch Denkmäler errichtet, noch Stickeren gekettelt worden. Unsere Ahnen haben mit einer Hand Säbel geschwungen, um sich zu erwehren, mit der anderen Geige gespielt, um sich zu bestätigen. So ist unser Schicksal. Nicht das zügellose Genießen, sondern opferbereite und freudige Bestätigung der eigenen Werte – die unbeugsame Schöpfer-Freude. Deshalb: „Lobet den Herrn beim Reigentanz!“

Aus Anrede
v. Bischof Jezerinac

Slike: HKM Freiburg – Bunjevačka kola; HKM Aalen – Prigorski plesovi i HKM Wiesbaden – Slavonska kola.

Postvertriebsstück · D 2384 E · Gebühr bezahlt:

**STOP
THE
WAR**

Schott + Klug Druckerei GmbH · 6082 Märktchen-Walldorf 1